УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛ-БОЛЬШЕВИЗМ.

Закордонна Ґрупа Укр. Ком. Партії звертаєть ся в отвертім листі *) до комуністів і революційних соціялістів Европи та Америки за допомогою "поневоленим" Українцям. Зміст листа дає мало нового: Від октябристів аж до меншевиків сі скарги повторюють ся у всіх публікаціях протибольшевицької ліґи, безогляду, чи вони походять з чисто буржуазного чи соціял-демократичного жерела. Цікавим в сій новій контрреволюційній плаканині є лише те, що вона бажала-б подолати большевизм **внутрі** III. Інтернаціоналу. Отвертий лист заявляє: "В імя інтересів всесвітної революції, в імя успіху комуністичного руху **треба взяти під інтернаціональну контролю російську революцію.** Але сей контрольний орґан мусить створити ся, правда, инакше, ніж теперішний Комуністичний Інтернаціонал. Вимагаєть ся включеня кождої орґанізації і партії, яка визнає прінціпи і умови вступу". От-же: всіх центристів, опортуністів, дрібних міщан і націоналістів, які під впливом революційної хвилі (або з инших тимчасових політичних причин) бажають прилучитись до III. Інтернаціоналу, не зрозумівши сути комунізму, а тим більше не зробивши його нормою свого поступованя. Так ось ґрупа видавців сеї брошури — щоб не далеко ходити за прикладом — твердить, ніби вона стоїть на ґрунті III. Інтернаціоналу, а в кождім слові — з щирою міщанською обивательською огидою — зрікаєть ся навіть думки про революційну централізацію.

Тому ми мусимо так само зрікти ся того, щоби поставлене тут питане розглядало ся як дискусійне питане внутрі III. Інтернаціоналу. Як теоретичне становище, так і спосіб поводженя з фактами роблять для нас се зовсім неможливим. Так званий фактичний матеріял є взагалі не дискусійним, про него годі сперечати ся — бо се зовсім не фактичний матеріял. Пан Винниченко і його приятелі говорять правда, богато, з чисто літературною (або если сим панам се краще вподобаєть ся — з поетичною) словесною балакучістю про пригноблене Українців, про відсутність свободи слова в Совітській Росії і т. ин., але не наводять ані одного конкретного доказу для сего свого твердженя. Вони — як зручні белетристи і журналісти думають, що часте, неначе приспіву пісні, повторене їхнього твердженя буде вже доказом їхньої правдивости. Що при сім виявляють ся дивні суперечности, вони або не помічають, або — як досвідчені белетристи — думають, що читачі не спостережуть сих суперечностий. Так наприклад весь матеріял про "бюрократизацію" совітського правительства і Комуністичної Партії взятий з прилюдних дискусій внутрі партії. Сі панове уважають дуже сприятливим для себе користати ся сим, але як-же се погоджуєть ся з твердженем, ніби в Росії ніхто не сміє висловити своїх думок? Так пан Винниченко на одній і тій самій сторінці (21) з одного боку каже, ніби йому не давало ся жадної можливости роботи на Україні, а з другого боку твердить, що йому пропонувало ся круг діяльности заступника голови українського радянського правительства. Сі скарги, які духово і морально стоять ще під урівнем Дітмана чи Мартова, взагалі не дискусійні; їх годі обговорити. Вони ніщо иншого, як добровільно поданий агітаційний матеріял для орґії німецької чорної сотні або иншої подібної протибольшевицької орґанізації.

Теоретична частина брошури показує, що любитель літератури типу пана Винниченка ніколи не зрозуміє зерна і способу думаня большевизму, навіть коли він ужне всіх мислимих змагань, аби вдати з себе "марксіста" і по марксістському писати. І коли він — як пан Винниченко та инші автори брошури — усвоює фразеольоґію комуністичних писань, його далечінь від їхнього ідейного змісту стає ще більш наочною. Пан Винниченко є націоналістичний дрібний міщанин і, як такий, переконаний контрреволюціонер. Нове в його творі є лише те, що він намагаєть ся представити свій дрібноміщанський націоналізм не як "справжній" марксізм (в противежність до "перекрученого" марксізму большевиків), як се роблять меншевики, а як неперекручений большевизм (в противежність до "націоналізму" Р. К. П.). Він бажає висунути проти III. Інтернаціоналу націоналістичну контрреволюцію не з зовні, він хоче орґанізувати сю контрреволюцію у власнім лоні Комуністичного Інтернаціоналу.

Головна засада сего нового марксізму є тверджене, ніби (уважайте: в радянській системі, а не в капіталістичнім суспільстві) культурна самостійність, національна незалежність не можлива без господарчої самостійности. Сею засадничою тезою пан Винниченко виявляє себе як найчистійшого дрібного міщанина. Він не в стані — як се виклав Маркс у "Вісімнайцятім Брюмера" — піднестись понад ті рамці, до яких приковують себе його господарчо-клясові товариші, понад межі капіталістичної "національної держави". Для сеї останної, і **тільки** для сеї вірна його теза. І він не здатний зрозуміти, що нова господарча орґанізація совітських републик лише тимчасово, для теперішного стану світової революції, обмежуєть ся територіяльним складом бувшої Росії; що кожда нова совітська република — если тільки вона має спільні границі з Росією — конче мусить прилучити ся до неї; що тільки будуче обеднане всіх радянських републик може, як загоїти загальну глибоку руїну світової війни, так і здійснити дійсно раціональну, не обмежену рамками наживи орґанізацію світового господарства; що соціялізм означає **орґанізоване** світове господарство і що справжня "національна" і "культурна" незалежність народів взагалі може **повстати** лише на сій основі. Пан Винниченко взагалі не бачить сеї проблеми. Він, навпаки, бажає доказати, ніби "ні одна держава в Европі не має тільки обєктивних умов сего самостійного істнованя, як Україна".

Головними носителями сеї дрібноміщанської націоналістичної ідеольоґії являють ся так звані інтеліґенти. Се зовсім не дивно, бо кожде національне поневолене найтяжче душить їх — як клясу — і всяке національне визволене створує для них систему приходів посад в ролі "орґанізаторів" "національної" культури, управителів "національного" апарату власти. Українські дрібні міщани і інтеліґенти находять ся одначе в дуже тяжкім положеню щодо закордонної політики. Російська контрреволюція є великоросійською: вони не можуть отже нічого сподівати ся від її перемоги. Завойоване України Поляками означалоби для них подібну-ж долю. Тому вони без пляну пропонували і пропонують свій товар по хатах в ріжних контрреволюційних таборах починаючи від Скоропадського і Німців і до нині, доки вони не спробували також поторгувати ся і з большевиками. Для сеї мети вони як справжні інтеліґенти вигадали цілу низку дуже тонко задуманих "революційних теорій". Крім неведених ми дамо ще один приклад, а саме: вони твердять, ніби **"революція в кождій країні повинна спирати ся на свої внутрішні сили"** (ст. 39 нім вид., 59-укр.). Не згадуючи вже про трохи коміч не розуміне міжнародности світової революції, яке тут у них виявляєть ся, се тверджене розкриває також **клясовий інтерес,** схований поза національно большевицькою ідеольоґією пана Винниченка та його приятелів: побоюване за парафії-посади, які припали-б їм в "національній державі" України, які наслідком світової війни дійсно припали їхнім однодумцям і клясовим товаришам чеським дрібним міщанам в роді Масарика. Пан Винниченко не може сего мотиву зовсім сховати в своїх грудях і прикрити "марксістськими" фразами. Він скаржить ся: "І знова через се можна банити таке неморальне явище, що більшість урядових інституцій обсаджено елементом не українським..."

На сім, по встановленю клясового положеня, ізза якого пан Винниченко та його приятелі **мусять** думати контрреволюційно і лишати ся ворожо настроєними проти російської совітської републики та світової революції, ми можемо спокійно скінчити наші уваги про сей новий виріб міжнародної контрреволюції. Не варто було-би витрачати стільки слів, як-би пан Винниченко з великим жестом не прилучив ся був раньше до III. Інтернаціоналу, як-би він і тепер не намагав ся викликати враженє, ніби його справа є внутрішною справою III. Інтернаціоналу. Се треба остро заперечити. Пан Винниченко не має нічого спільного з комунізмом. У Мартова і Чернова, може у Вилсона або Масарика, можливо навіть у Людендорфа, Гортого, або знова у Петлюри нехай він шукає відгомону на свої пропозиції і бажаня. Ми бажаємо йому много щастя і пророчимо йому, що він знайде богато зрозуміня у всіх часописях протибольшевицької ліґи від "Фрайгайт" до "Морґенпост". Саме "фактичний матеріял" пана Винниченка доказує, що вільне і отверте обговорене всіх орґанізаційних і духових вад революційного руху в комуністичній партії є зовсім можливе. Але щоби так дискусувати, треба стояти на ґрунті III. Інтернаціоналу, треба бути комуністом. Але пан Винниченко ані на хвилину не був ним. Його спробу зорґанізувати демократичну контрреволюцію внутрі III. Інтернаціоналу ми мусимо отже відкинути. Він вже знайде сам своїх гідних приятелів, "ідеялістичні" гарні душі поетів, мислителів і денунціянтів в роді Кунфія, Тураті і инших, щоби в їхнім благороднім товаристві обкарнати пролетарську революцію. Ґеорґ Лукач.

("Комуніст", Відень, 21. лютого.)

(Автор повисшої статі був комісарем народної освіти в правительстві Угорської Радянської Републики. Він є відомим письменником і політиком. Він мав нагоду говорити особисто з Винниченком перед його поїздкою на Україну і вже тоді дуже обережно і критично ставив ся до Винниченкового націонал-комунізму. — Ред.)

*) "Революція в небезпеці", 1920. Німецьке і французьке видане 1921. Відень. Партію видавшу сей лист не треба мішати з Комуністичною Партією України.

В БАЛТІЙСЬКИХ КРАЯХ.

Латишські соціял-демократи на сторінках своєї партійної преси знова порушили питане про необхідність установленя найтіснійшого союза між Латвією, Естонією і Литвою. Декотрі з них видвигають ідею федеративного союза з цілию національної оборони від... большевиків і Антанти.

Але навряд чи буде, з рештою, яка-будь користь від тих міркувань. Если політиці латишських меншевиків і судились благородні пориви, то виконати їм нічого не судилось. У латишської буржуазії є свій "власний" хазяїн, а хазяїн сей — Британія.

Британії много вигіднійше мати до діла з кождим з балтійських країв з окрема, чим з серіозною політичною силою.

Питане про обеднане балтійських держав порушувалось вже не раз. Се обсуджувалось, обговорювалось на цілому ряді конференцій і, як треба було сподіватись, гора завше родила миш.

Рига, Реваль і Ковно опутані сітю політичних інтриґ. Інтриґують Анґлійці, інтриґують Поляки, інтриґують Французи, інтриґують російські контрреволюціонери, котрі заснували там свої ґазети. Народне добро балтійських країв розпродуєть ся гуртом і в роздріб. Лісові богацтва Естонії, Латвії і Литви в руках британських дільців.

Поляки стоять горою за таке політичне обеднане, в котрім головна роля належала-б до варшавської кліки. В тім змислі вони повели дуже широку пропаґанду. Проникливі представники польських панів зі скіри лізуть, стараючись доказати, що тільки в союзі з Польщею балтійські ліліпути зможуть захистити свою національну независимість, як будьто хто небудь з тих ліліпутів має яку небудь независимість!

Але проти польських плянів завзято виступають литовські націоналісти. Вони певно ліпше знають варшавяків, чим хто небудь инший. Польща подарувала Литві ґенарала Желіґовського і обернула Віленську ґубернію в поле воєнних подій.

Латвія також насторожилась. Поляки. т. є. польські поміщики, щось вже задуже поглядають на Інфлянти (три повіти Вітебської ґубернії, населені Латишами-католиками). Поміщики в Інфлянтах — Поляки; духовенство також "за Варшаву". Латиші боять ся, коли-б авантура Желіґовського не перекинулась і в Латвію.

Емісари Желіґовського, прибувші до Риги, сейчас-же зістали вислані поза границі Латвії.

Відносини між Латвією і Литвою не є добрі. Спір йде зза границь і латишські ґазети тривожать ся, що Литовці заключили тайний союз з большевиками.

В атмосфері недовіря, інтриґ і політичного підбурюваня назріває не союз балтійських країв, а неминучий крах тої дрібнобуржуазної політики, котрою доводять балтійські "державники".

Вони з серіозним видом думають про себе, як про дійсних політиків. На ділі-ж вони жалю гідні прихвостні реакційної Европи, наступаючої на російську революцію.

Союз балтійських країв з Росією неминучий, але він здійснить ся лише в результаті побіди робітничого руху в Прибалтійськім краю і Литві.

На фронті клясової боротьби там не зовсім спокійно. Як доносять декотрі німецькі ґазети, 15—16 січня по цілій Литві були устроєні наїзди на большевикім. В Ковні арештовано около 300 робітників. Серед них — члени робітничої фракції державної думи і члени центрального бюра професійний союзів. Закрито чотири робітничі ґазети, в тім числі і російську робітничу ґазету "Ехо".

Ковенське правительство придержуєть ся політики "сильного курса", але той факт, що йому приходить ся братись за такі надзвичайні кроки боротьби зі своїм клясовим ворогом, свідчить лише про зріст робітничого руху. Професійний рух в Литві йде під ідейним руководством комуністів.

Так само і в Естонії. Не дивлячись на всі ті переслідуваня, котрі прийшло ся пережити профсоюзам в Естонії, вони остали вірні ідеям III. Інтернаціоналу. Посли естонського сойму, котрі вийшли по спискови професійних союзів, сформували комуністичну фракцію. Єсли не помиляєм ся се буде перша спроба, зроблена комуністами, працювати леґально. Се буде свого рода пробним кроком.

Естонські робітники і трудове селянство нераз висловлювались за союз з Росією, але... британські дреднавти стережуть столицю естонських капіталістів, і з тим фактом, до якогось часу, приходить ся числитись.

Те-ж саме і в Латвії, хоч там справа з професійним рухом стоїть гірше. Центральне бюро профсоюзів міста Лібави закрите на тій підставі, що воно не ховало своїх симпатій до большевиків. Рижське бюро, покищо, в руках меншевицьких прислужників.

Але зріст незадоволеня в народних масах примусив і меншевиків виступати проти правительства з досить острою критикою.

В соціял-демократії назріває розкол, при чім можливо, що ліва часть меншевиків зговорить ся з комуністами.

Відносно-ж комуністів, то їх орґанізація працює нормально, не дивлячись на каторжні услівя, в котрих приходить ся жити і працювати.

По лінії клясової боротьби йде жива перепалка, котра неминучо приведе до жорстокої боротьби між силами праці і капіталу. В. Виненко.

З ЖИТЯ ГАЛИЧИНИ ПІД БОЛЬШЕВИКАМИ.

(За галицьким "Більшовиком".)

Тернопільський повіт.

(Село Камінка).

Дня 19. серпня с. р. при червонім епідемічнім відділі в селі Камінці, Тернопільського повіту відбуло ся відкритя Робітничо-селянської і червоноармійської читальні (клюбу). Невелика саля сільської школи, прибрана зеленою і червоною звіздою. На столах богато ґазет та книжок. На стінах портрети вождів, пролетаріяту і всякі рисунки.

На відкрите читальні зібрало ся до 2.000 місцевого селянства.

Лікар з епідемічного відділу виступив з гарною промовою на українській мові, в якій пояснив селянам, чого прийшла Червона Армія, за що вона бореть ся і задержав ся головно на подіненю Петлюри і Петлюрівщини на Україні і в Галичині.

Припадково надіхав з Галревкома т. Конар, який виступив з довгою промовою, в котрій пояснив завданя Галревкома. При кінці тов. Конар дякував за улаштоване віча, яке спричинюєть ся до освідомленя селян. Свято закінчило ся відспіванем міжнародного гимну працюючих: "Інтернаціонал".

Військом І. Линдан

За радянську владу.

На загальному зібраню селян села Соколівка одноголосно принята така резолюція: Ми селяни с. Соколівка, вислухавши докладу т. Шаліса про ціль приходу Червоної Армії в Галичину, заявляємо, що Червону Армію робітників і селян Росії і України, яка прийшла визволити нас з під ярма польських панів, дідичів, будемо всіма силами піддержувати. Досить панам і дідичам нас гнобити. Так як борять ся Росія і Україна, так і ми будемо бороти ся всіма силами за встановлене робітничо-селянської власти в Галичині.

Віче в селі Дорохвіївці.

Перед кількома днями Червоноармійці Н-ської зенітної батерії улаштували віче в с. Дорохвіїка недалеко Підволочиск. Зібраних селян було 250. Товариші червоноармійці пояснили селянам, що таке партія Комуністів і які завданя галицького селянства. Після промови один з селян від імени села зложив привіт Червоній Армії та висказав подяку за се, що вона дає нове житє трудовому галицькому селянству.

Борщівський повіт.

Відношенє населеня до Радянської Влади і Червоної Армії дуже гарне, час від часу приходить література. Сільські Ревкоми з кождим днем ростуть в кождому повіті. Селяни хотять, щоби була переведена мобілізація. Кількасот молодих хлопців вступили в Червону Армію і відправили ся на фронт проти польських панів.

Заліщицький повіт.

При відвороті польсько-петлюрівських військ через Заліщицький повіт — селяни дуже потерпіли від грабіжи. Петлюрівці забирали не тільки коні і корови, але виносили з хат все — почавши від хліба до жіночого та дитячого платя. Галичани, які були в петлюрівських частинах, порозбігали ся по селах.

Червону Армію селяни приняли з отвертими руками, як своїх визвольників з ярма польської шляхти. Не дивниця, що селяни допомагали Червоному війську. Треба однак признати, що червоноармійці незвичайно гарно поводять ся з населенем, часто стають в обороні покривджених.

В цілому повіті засновано Ревкоми. Селяни домагають ся мобілізації проти польських панів.

На жаль в Заліщицький повіт дуже рідко (майже ніколи) не доходить радянська література, селяни домагають ся ґазет брошур, та вони через трудну комунікацію не доходять в глухий повіт.

В Заліщиках всі радянські установи працюють. Міліція зорґанізована. Інтересно те, що вся без виїмку українська інтеліґенція в повіті ставить ся незвичайно прихильно до Радянської влади і готова віддати всі свої сили для власти.

З початком вересня місцева влада думає приступити до реформи шкіл.

Теребрвельський повіт.

Мітінґ в селі Ілавче.

15. серпня біж. р. в селі Ілавче Теребовельського повіту комуністичний гурток одної з Червоноармійських частин устроїв мітінґ, на котрому було присутних до 300 селян.

На мітінґу розяснено селянам: 1)Розвиток революції в Росії, 2) Що таке радянська влада, 3) Що таке Червона Армія і за що вона бореть ся, 4) Земельну політику радянської влади.

З привітною промовою від зібраних на мітінґу селян виступив учитель Свистун.

При кінці мітінґу винесена резолюція, в якій селяни витають як їх визволительницю Червону Армію, провідника все світної революції т. Леніна і Галицьку Соціялістичну Радянську владу.

ТОВ. КРИЖАНОВСЬКИЙ.

"Російський Перегляд Преси" з 5. січня с. р. містить коротку біоґрафію головного інжінера в Совітській Росії, котрий предложив плян електрофікації Радянських Републик на VIII. зїзді Совітів.

Товариш Крижановський уродив ся в 1872 р. В 1894 р. скінчив Технольоґічний Інститут, по окінченю студій почав працювати яко орґанізатор дрібних підприємств в Нижній ґубернії.

Пізнійше працював у підприємстві Александрова в Петрограді, але в 1895 р. його арештували за партійну активність і він зістав засланий в тюрму.

Підчас його перебуваня в Нижній ґубернії він написав дуже добру книжку про орґанізоване підприємств; се була така розсудна робота, що Ермолов, котрий в той час був міністром рільництва, зажадав знайти автора тої книжки без огляду на грошеві кошти.

Представити собі тільки люють царських посіпак, коли вони довідали ся, що адреса того талановитого інжінера є: "Царська тюрма".

Всі знають, що навіть царське правительство давало премії всім російським підданим за якусь надзвичайну роботу; тов. Крижановський одержав "безплатне" одержане з маленькими привілеями — такими, як оборону перед злодіями, епідеміями і т. п.

Тов. Крижановський був засланий на Сибір і там перебував три роки.

По відбутю своєї кари на Сибірі, тов. Крижановський безперестанно працював при зелізниці і в центрі старої російської орґанізації п. наз. "Іскра". Тов. Крижановський зістав вибраний членом центрального комітету на другім конґресі партії.

Він служив на зелізниці в 1905 р. і був предсідателем страйкового комітету на північно-західній зелізній лінії.

По здавленю революції в 1905 р., тов. Крижановський повернув до Петрограду, вибрав собі електрофічну професію і в короткім часі вибив ся на одного з найлучших електро-техніків. В 1912 р. він зорґанізував підприємство п. наз. "Переведене Електрики".

Ми всі знаємо ту боєву пісню робітничої кляси — "Варшавянку" — російський переклад тої пісні є роботою тов. Крижановського.

ІНТЕРВЮ З КРАСІНОМ.

Перебуваючий тепер в Лондоні представник російського совітського правительства Леонід Красін, говорив недавно з кореспондентом одної американської ґазети і в своїй розмові сказав між иншим слідуюче:

"Вісти, які доносять про якусь революцію в Петрограді і Москві, є рішучо неправдиві.

"Правдою є, що неправдиві і переборщені донесеня є пропаґандою аліянтів. Вони походять з фабрик брехні в Ревалі і Гельсінґфорсі. Їх ціль є потрійна: Перше — не допустити до підписаня торговельної угоди між Анґлією і Совітською Росією; друге — обнизити силу совітського правительства в очах світа, а передовсім в очах нової адміністрації в Злучених Державах, і трете — вплинути на турецький загал в хвилю, коли делеґація турецьких націоналістів прибула якраз до Москви, щоби підписати договір з Совітською Росією.

"Правдою є, що хоч відносини не є добрі, становище совітського правительства стає з кождим днем сильнійше. Внутрішне положене є ліпше, ніж сього можна було сподівати ся по сімох роках війни. Треба буде ще три роки після підписаня загального мира, щоби Росія повернула до передвоєнного стану. Я щойно закупив в Німеччині 600 льокомотив, платячи за них золотом".

На питане, чи совітське правительство має намір зробити на весну наступ проти Польщі, Красін заявив:

"Було би нерозумною річею атакувати Польщу. Правдою є, що нашим бажанем є заключити мир з Польщею і без сумніву ми се скоро зробимо, коли Франція сьому не перешкодить. Ми не ведемо війну зачіпну, але оборонну. Коли будемо приневолені, будемо вести дальше війну в нашій обороні, але нашим найбільшим бажанем є заключити мир з всіма і розпочати економічну та культурну відбудову краю".

Обговорюючи торговельну угоду між Анґлією а Росією, Красін заявив:

"Анґлійці так часто змінювали свою гадку, що є неможливою річею сказати щось певного. Російське правительство не згодило ся на точки щодо пропаґанди і щодо золота. Тепер проблем золота вже розвязаний, але анґлійський представник Роберт Горн каже, що заходить конечність точку угоди щодо пропаґанди предложити на засіданю анґлійського кабінету. Се й зроблено. Від сеї хвилі не знаємо нічого певного".

Красін, запитаний про виґляди на торговельні зносини між Злученими Державами і Совітською Росією, заявив:

"Депортоване Людвика Мартенса зі Злучених Держав утруднює наші зносини, як взагалі ціле становище адміністрації Вилсона. Однак ми маємо надію, що нова адміністрація Гардінґа змінить політику американського правительства. Ми радо навязали би зносини зі Злученими Державами і вже тепер ми дали кілька малих замовлень американським фірмам в Лондоні на насіне бавовни і ґуму. Совітська Росія може богато дати світови. Під теперішну пору платить вона в золоті, а пізнійше деревом, прядивом і нафтою, надаючи концесії на Сибіри і в Баку заграничним фірмам, яким запевнить ся певний процент від вложеного ними капіталу. Як примір можуть послужити концесії признані Вандерліпови на нафту, рибу і вуголь на Камчатці. Однак доси не роблено зусиль, щоби сі торговельні зносини між Росією і Злуч. Державами посунути наперед".